

تاریخچه

برحسب شواهد تاریخی، انسان بیش از ۹ هزار سال قبل در جلگه های دجله و فرات و نیل به کشت و زرع بعضی از محصولات مشغول بوده است. در مصر و بین النهرین قدیم، حدود ۳۵۰۰ سال قبل، آبیاری با روش های مختلف انجام می گرفته و استفاده از گیاهان دارویی و ادویه ای نیز معمول و متداول بوده است.

در همین دوران، مصریان قدیم تعداد زیادی از گیاهان زراعی و باغی مثلاً غلات، حبوبات، خرما، انگور، زیتون، انار، موز، لیمو، انجیر، سبزی ها را می شناختند و آن ها را کشت می کردند.

در حفاری های نقاط مختلف ایران معلوم شده که در حدود ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد درخت کاری معمول بوده است. بابلی ها و آشوری ها در حدود ۷۰۰ سال قبل از میلاد نزدیک به ۹۰۰ گیاه مختلف را با موفقیت کشت و کار می کردند.

رومیان قدیم که در حدود ۵۰۰ سال قبل از میلاد، بر قسمت مهمی از دنیای آن روزگار حکم فرمایی می کردند توجه زیادی به کشاورزی داشتند و این فن سهم مهمی از اقتصاد آنان را به خود اختصاص داده بود. به طوری که خدمت مهم رومیان به زراعت به طور اعم و باغبانی به طور اخص، شایان توجه است. از شواهد چنین برمی آید که در آن سال ها از پیوند زدن، تناوب، مصرف کود دامی و گلخانه اطلاعاتی داشته اند. در قرون وسطی رشد و گسترش علوم سیر قهقراپی داشت، لذا فن کشاورزی هم زیاد در این دوران مورد توجه قرار نگرفت، ولی در دوره ی رنسانس تا اواخر قرن نوزدهم، اروپاییان با استفاده از کشفیات و اختراعات مختلف دانشمندان به تجدید حیات و گسترش علوم و فنون پرداختند، که زراعت و باغبانی نیز از این جریان بی بهره نبود. پس از کشف آمریکا فن کشاورزی، خصوصاً سبزی کاری، مورد توجه قرار گرفت و تحقیقات و کشت انواع سبزی ها مانند گوجه فرنگی، سیب زمینی، لوبیا و کدو رونق بسیار یافت.

در قرن اخیر پیشرفت و گسترش علوم و فنون کشاورزی روند رشد تصاعدی عجیبی به خود گرفت، به طوری که پیشرفت آن معادل یکصد قرن پیش بود. کارهای تحقیقاتی بی شماری در خصوص اصلاح گیاهان، تغذیه ی گیاهان، حفظ نباتات و روش های جدید کشت انجام گرفت و

هزاران مقاله علمی به چاپ رسیده است. در چند دهه ی اخیر آزمایش های مکرر روی نحوه ی تکثیر گیاهان خصوصاً به روش کشت بافت، کشت متراکم^۱ و کشت بدون خاک^۲ انجام شد و نتایج رضایت بخشی حاصل گردید به طور مثال عملکرد گوجه فرنگی در این سیستم تا ۳۵۰ تن در هکتار افزایش یافت (حدود ۱۰ برابر نسبت به قبل).

شد و نتایج رضایت بخشی حاصل گردید به طور مثال عملکرد گوجه فرنگی در این سیستم تا ۳۵۰ تن در هکتار افزایش یافت (حدود ۱۰ برابر نسبت به قبل).

ارزش و اهمیت محصولات باغی و زراعی

نقش و آثاری که امروزه محصولات زراعی و باغی در زندگی بشر دارند بر هیچ کس پوشیده نیست، زیرا همان گونه که اشاره شد زندگی کلیه جانوران متکی به گیاهان و فرآورده های آن است. انسان به طرق مختلف وابسته به گیاهان زراعی و باغی است، در زیر ارزش و اهمیت این محصولات را به طور مختصر بیان می کنیم.

ارزش و اهمیت غذایی محصولات زراعی و باغی: به طور کلی گیاهان زراعی و باغی به طور مستقیم و غیرمستقیم تأمین کننده ی اصلی مواد غذایی یعنی پروتئین ها، هیدرات های کربن، چربی ها، ویتامین ها و مواد معدنی هستند.

نگاهی به آمار مرگ و میر ناشی از گرسنگی در قرن ۱۹ و ۲۰ به خوبی نشان می دهد، حدود صد میلیون نفر چینی، ۲۰ میلیون نفر هندی و ۱۷ میلیون روسی از گرسنگی و فقر مواد غذایی درگذشتند، و علت این مرگ و میرها ضعف و ناتوانایی این ملل در بهره گیری صحیح از منابع زیرزمینی، زمین و خاک و عمدتاً ضعف تکنولوژی کشاورزی و فقر دانش زراعت و باغبانی بود. اگر پیشرفتی که امروزه علم زراعت و باغبانی کرده است در آن روزگار وجود می داشت تا حدود زیادی جلوی این مرگ و میرها گرفته می شد. اگر کشاورزی اساس و محور فعالیت اکثر کشورها

۱-Intensive

۲-Soil less

نباشد و از علم و تکنولوژی جدید کشاورزی استفاده نشود، با توجه به روند بی رویه رشد جمعیت در بعضی از نقاط جهان امکان دارد که رویدادهای تلخ تاریخ دوباره تکرار شوند و میلیون ها انسان بر اثر بی غذایی از بین بروند.

ارزش و اهمیت اقتصادی محصولات زراعی و باغی:

امروزه بسیاری از کشورهای پیشرفته جهان از طریق صادرات محصولات زراعی و باغی خصوصاً صادرات غلات، گل ها و میوه جات ارز کلانی را وارد کشور خود می کنند.

امروزه کشورهای متعددی اقتصاد خود را متکی بر تولید محصولات زراعی و باغی و فرآورده های جنبی آن کرده اند، کشورهایی مانند هلند، ایتالیا، آلمان و ژاپن با صادرات گل و بذر اصلاح شده سالیانه ارقام بسیار بالایی ارز به خود اختصاص می دهند. در کشور اسلامی ما در صورتی که کشاورزی اساس و محور کار باشد با به کارگیری علم زراعت و باغبانی، می توان علاوه بر رفع نیازهای داخلی مبادرت به صادرات محصولات زراعی و باغی نمود. بدین وسیله می توان کشور را از صادرات تک محصولی به طرف صادرات چند محصولی سوق داد. استقلال و خودکفایی ما در آینده بستگی زیادی به نحوه ی تولید این محصولات خواهد داشت.

ارزش و اهمیت دارویی محصولات زراعی و باغی: مصرف گیاهان برای مقاصد پزشکی

به زمان های بسیار قدیم برمی گردد. مردمان باستان، برخی از گیاهان نظیر خشخاش و شاهدانه را برای تسکین دردها مصرف می کردند. گیاهان دارویی به طور مستقیم (مصرف خود گیاه) یا غیرمستقیم (گرفتن مواد اولیه دارویی و تبدیل آن به قرص، کپسول و غیره) استفاده قابل توجهی در درمان و معالجه انسان ها دارد. تعدادی از گیاهان زراعی و باغی برای ساختن داروهای مسکن، آرام بخش، تنظیم فشار خون، تقویتی و غیره مصرف می شوند. اخیراً تحقیقات نشان می دهد که بعضی از گیاهان در درمان سرطان و بیماری های دیگر قابل توصیه و مصرف هستند. مثلاً عصاره گیاه هوفاریقون را به صورت قطره خوراکی هاپیران در درمان بیماری های افسردگی، میگرن، سردرد عصبی و بی خوابی در علوم داروسازی مورد استفاده قرار می دهند

ارزش و اهمیت صنعتی محصولات زراعی و باغی: قسمت های مختلف گیاهان مصارف متعددی در صنعت دارند. مثلاً از الیاف پنبه، کتان و کنف در صنایع پوشاک، و از سلولز و چوب پنبه در صنایع چوب و کاغذ استفاده می شود. با اعمال تغییرات شیمیایی بر سلولز محصولات متنوعی مانند لاستیک، لاک، اسفنج، سلوفان، فیلم عکاسی و ده ها نوع محصول دیگر تولید می شود. از درختان نه فقط چوب و الوار بلکه چسب، رزین و چوب پنبه نیز تهیه می شود.

از اسانس ها و موادی که از بعضی گیاهان، خصوصاً گل ها، به دست می آید در تهیه و ساخت محصولات بهداشتی از قبیل صابون، خمیر دندان، عطر و کرم استفاده می شود. خلاصه، با نگاهی به اطراف خود کم تر می توان به چیزی برخورد کرد که به طریقی در آن از فرآورده های گیاهی استفاده نشده باشد.

ارزش و اهمیت زیست محیطی محصولات زراعی و باغی: امروزه ایجاد فضای سبز و توسعه ی آن بخش مهمی از علم باغبانی را شامل می شود که جهت سالم سازی محیط و رفع هوای آلوده اهمیت زیادی دارد.

تا زمانی که بشر به حالت نیمه وحشی به سر می برد خود حلقه ی مستقلی از اکوسیستم حیات محسوب می شد. اما از وقتی که زندگی اجتماعی را شروع نمود، از دامن پرتراوت طبیعت دور افتاد و به منظور جبران کمبودهای خویش به منابع طبیعی دست اندازی نمود که نتیجه ی این تهاجم و تجاوز به طبیعت بهم ریختن تعادل طبیعی بود. از طرف دیگر انقلاب صنعتی و ماشینی شدن زندگی بشر خسارت سنگین تری بر پیکر طبیعت وارد ساخت، این بهم ریختگی هشدار می بود برای انسان تا تجدید نظری در روش زندگی و ارتباط خود با طبیعت بنماید به نحوی که اگر هم چنان بی توجه بماند بزودی نسل های آینده در زباله های زمان خویش مدفون شده و در همه جا با طبیعتی مرده روبه رو خواهد بود.

توسعه ی فضای سبز، پارک سازی و گلکاری و نیز توسعه و گسترش درخت کاری و احیای جنگل ها و مراتع که علاوه بر سالم سازی محیط زیست در آرامش روح و روان انسان ها نیز بسیار مهم است و از جمله اقدامات انسان در همکاری و هماهنگی با طبیعت بوده است. در نتیجه این

اقدامات ضمن حفظ تعادل طبیعی و ممانعت از فرسودگی آن، زیستگاه مناسبی برای گیاهان و جانوران مهیا می گردد. نقش فضای سبز علاوه بر زیباسازی و تأثیر در تعدیل دمای محیط و غیره تأثیر قابل توجهی در سالم سازی هوا و زدودن گازهای سمی و گرد و غبار آن دارد که امروزه به صورت معضلی در شهرهای بزرگ دنیا خودنمایی می کند. به منظور آشنایی بیشتر به برخی از اثرات زیان بار آلودگی هوا اشاره می شود:

۱- اثرات آلودگی هوا بر انسان سبب بروز بیماری های مختلف ریوی - قلبی - عصبی - چشمی - پوستی و غیره می گردد.

۲- خاک محیطی فعال و پویاست. آلودگی هوا باعث از بین رفتن میکروارگانیسم های آن می شود.

۳- هوای آلوده بر اندام های مختلف گیاهان اثر نموده و اختلالاتی در تنفس و کرین گیری آن ها به وجود آورده و در مرفولوژی گیاهان تغییراتی را پدید می آورد.

حال با توجه به اهمیت فضای سبز به ویژه در کشورهای در حال رشد و نیز با توجه به سرانه ی استاندارد فضای سبز (۵۰-۵۱ مترمربع) و اثرات مفید آن به خصوص در روحیه ی افراد جامعه، لزوم احداث و ایجاد هرچه بیشتر آن محسوس است.

پیشنهاد می شود فراگیران همراه با مربیان خود از فضاهای سبز طبیعی و مصنوعی اعم از جنگل ها - مراتع - پارک ها و غیره ی داخل و خارج شهر بازدید نموده و تأثیرات فضای سبز را مشاهده نمایند.

ارزش و اهمیت اصلاحی خاک ها: بسیاری از گیاهان باغی و زراعی در احیای خواص فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیکی خاک ها مؤثراند. بسیاری از بقولات با همزیستی باکتری های خاص، نیتروژن هوا را در خاک تثبیت و طی فرایندهایی آن را قابل جذب برای گیاهان می کنند. ریشه ی گیاهان با نفوذ به اعماق خاک باعث افزایش نفوذپذیری و تهویه ی خاک می شوند، بقایای گیاهی، مواد آلی خاک را افزایش می دهد. تهویه ی صحیح و وجود مواد آلی باعث افزایش فعالیت میکروارگانیسم های خاک می شود.

بعضی از گیاهان به صورت کود سبز کشت می شوند و با برگرداندن آن ها به خاک مواد آلی و حاصل خیزی خاک افزایش می یابد. خاک برگ که از تجزیه برگ گیاهان به دست می آید، در گل کاری و تقویت گیاهان آپارتمانی حائز اهمیت هستند. در نهایت، پوشش گیاهی جلوی فرسایش خاک را می گیرد و از تبدیل اراضی حاصل خیز به اراضی کویری و غیر قابل استفاده جلوگیری به عمل می آورد.

در زمان های قدیم توجه بشر به گیاهانی جلب شد که در مواقع لزوم بتواند با جمع آوری آن ها امرار معاش کند و از آن ها علاوه بر تأمین مایحتاج روزانه، ذخیره ی غذایی و پوشاک خانواده را تهیه نماید.

بدین منظور درصدد برآمد گیاهانی را که دارای مزایای بیشتری هستند انتخاب و کشت کند.

در نتیجه با سعی فراوان برای بهتر کردن نحوه ی کشت و کثرت محصول به گونه های جدیدی دست یافت، مثلاً برای انتخاب بذری که آرد بیشتری تولید کند به گونه های مختلف غلات دسترسی پیدا کرد.

در این فرایند، الزاماً برای استفاده ی مفید از این گونه ها و انتقال یافته های خود به دیگران، گیاهان را به دو گروه بزرگ: زراعی و باغی تقسیم نمودند

تقسیم بندی گیاهان زراعی

به علت تنوع گیاهان زراعی از نظر مصرف و عملیات زراعی، به صورت های مختلفی می توان آن ها را گروه بندی کرد. در این جا به توضیح پنج مورد آن اکتفا میکنیم که عبارتند از: گروه بندی براساس هدف تولید و مورد مصرف، براساس عملیات زراعی، از نظر فصل رشد، براساس حرارت مطلوب و براساس دوره ی رشد گیاه.

۱- براساس هدف تولید و مورد مصرف

غلات: گروهی از نباتات زراعی از خانواده گندمیان هستند که در نقاط مختلف دنیا و در شرایط آب و هوایی مختلفی برای تولید دانه کشت می شوند و محصول آن ها به مصرف تأمین غذای ضروری و اولیه انسان و دام می رسد. این گیاهان از نظر داشتن نشاسته غنی و از نظر پروتئین نسبتاً فقیر می باشند.

از گیاهان متعلق به غلات می توان گندم، جو، برنج، ذرت خوشه ای یا سورگوم، یولاف، چاودار و ارزن را نام برد

حبوبات: گیاهانی از تیره نخود هستند که به منظور تولید دانه کشت می شوند. این نوع گیاهاناز نظر پروتئین غنی بوده و به مصرف تغذیه ی انسان و دام می رسند گونه های آن عبارتند از:

نخود، لوبیا، ماش، عدس، باقلا، بادام زمینی، سویا، لوبیا چشم بلبلی، نخود فرنگی و...

گیاهان روغنی: این گیاهان از خانواده های مختلف هستند که برای روغن گیری از دانه آن ها، کشت می شوند از انواع این گروه می توان به:

پنبه، سویا، آفتابگردان، ذرت، کنجد، کرچک، بادام زمینی، کتان، نارگیل، کلزا و غیره اشاره نمود.

البته تعدادی از این گیاهان مانند کتان و پنبه جزء گیاهان لیفی نیز محسوب می شوند

گیاهان علوفه ای: نباتاتی از خانواده های مختلف هستند که از شاخه، برگ، غده و دانه آن ها

برای تغذیه ی دام و طیور، چه به صورت تازه یا خشک و سیلو شده، استفاده می شوند. این گیاهان بعضی یکساله و برخی چند ساله اند.

الف) نباتات علوفه ای یکساله مانند: شبدر ایرانی، یونجه گل زرد، ذرت علوفه ای، جو، یولاف، خلر، ماشک، سودان گراس، ذرت خوشه ای (سورگوم)، ارزن، سویای علوفه ای و ...

ب) نباتات علوفه ای چندساله مانند: یونجه، اسپرس، شبدر شیرین، شبدر قرمز، بندواش، چغندر علوفه ای و

گیاهان لیفی: گیاهانی از تیره های مختلف هستند که از الیاف قسمت های مختلف آن ها بعد از تبدیل به نخ، در نساجی برای پارچه بافی و تولید دیگر محصولات صنعتی استفاده می شود. انواع این گیاهان عبارتند از:

پنبه، کتان، کنف، شاهدانه، چتائی (ژوت) و ...

گیاهان قندی: تیره های مختلفی دارند و برای قند گیری از عصاره شیرین آن ها کشت می شوند.

چغندر قند و نیشکر برای تهیه ی شکر سفید مورد استفاده قرار می گیرند و از ساقه های بعضی از گونه های ذرت خوشه ای (سورگوم) که در گیلان و مازندران کشت می شوند قند به خصوصی (شکر سرخ) استخراج می شود.

گیاهان تولید کننده رنگ: این گیاهان به منظور استفاده از رنگ آن ها در صنعت کشتی شوند، مانند حنا، روناس، نیل، گلرنگ و ...

گیاهان دارویی، تدخینی، ادویه ای: گیاهانی از تیره های مختلف هستند که به منظور استفاده

از برخی مواد و ترکیبات آن ها در تهیه دارو، دخانیات یا استفاده از عطر و رنگ و طعم آن ها به عنوان ادویه کشت می شوند، مانند: توتون، خشخاش، خردل، زعفران، دارچین، زرد چوبه، هل، گاوزبان، سنبل الطیب و غیره

۲- تقسیم بندی براساس عملیات زراعی

الف) گیاهان وجینی: گیاهانی هستند که بوته های آن ها فضای زیادی را اشغال می کنند، و به همین دلیل آن ها را به صورت ردیفی و با فاصله کشت می کنند. چون بین ردیف ها را می توان بهمنظور از بین بردن علف های هرز (با وسایل مکانیکی) وجین کرد آن ها را گیاهان وجینی می نامند، مانند سیب زمینی، ذرت، چغندر و

ب) گیاهان غیر وجینی: گیاهانی هستند که بوته ی آن ها حجم زیادی ندارد و بنابراین به صورت متراکم و نزدیک به هم کشت می شوند. به علت عدم نیاز به وجین کردن آن ها این گونه گیاهان را غیر وجینی می نامند مانند: گندم، جو، یونجه، شبدر و

۳- تقسیم بندی از نظر فصل رشد

الف) گیاهان پاییزه: این نوع گیاهان نسبت به سرما مقاوم اند و برخی از آن ها برای گل دادن به یک دوره سرما احتیاج دارند و معمولاً در هوای خنک و مرطوب بهتر رشد می کنند مانند گندم و جو پاییزه و

ب) گیاهان بهاره: گیاهانی هستند که به سرما حساسند. رشدشان در هوای معتدل بهتر است و در مقابل خشکی مقاوم تر از گیاهان پاییزه هستند. مانند ذرت، پنبه، نیشکر، بادام زمینی، سویا، گندم بهاره و

۴- تقسیم بندی بر اساس حرارت مطلوب

الف) گیاهان سردادوست: این نوع گیاهان در هوای خنک بهتر رشد می کنند و در هوای گرم خسارت می بینند. دمای مطلوب برای رشد آن ها بین ۳۲-۶۱ درجه سانتی گراد است مانند گندم و جو پاییزه، سیب زمینی، کتان، چغندر قند، نخود و

ب) گیاهان گرمادوست: این گیاهان در هوای نسبتاً گرم بهتر رشد می کنند و بر اثر یخبندان از بین می روند. دمای مطلوب برای گیاهان بین ۳۸-۰۳ درجه سانتی گراد است مانند پنبه، ذرت، نیشکر و

۵- تقسیم بندی بر اساس طول دوره ی رشد گیاهان زراعی

الف) گیاهان یک ساله: به گیاهانی گفته می شود که از کاشت بذر تا برداشت دانه حداکثر یک

سال طول بکشد. این نباتات معمولاً در بهار یا پاییز کاشته شده و تا اواخر تابستان رشد خود را انجام داده و تولید گل و دانه می کنند و از بین می روند. مانند: گندم، جو، برنج، لوبیا، ذرت، ذرت علوفه ای، ارزن و ...

ب) گیاهان دوساله: به گیاهانی گفته می شود که در سال اول رشد رویشی دارند و سال دوم

تولید گل و دانه می کنند. به عبارت دیگر دوره ی رشد این گیاهان از زمان کاشت تا برداشت دانه دو سال به طول می انجامد. مانند چغندر قند و بعضی از انواع شبدرها و ...

ج) گیاهان چندساله: به گیاهانی گفته می شود که طول زندگی آن ها چندین سال باشد. این

گیاهان معمولاً در هر سال یک دوره ی رشد رویشی و یک دوره ی رشد زایشی و تولید میوه دارند. مانند: یونجه، اسپرس، چغندر، نیشکر، سیب زمینی، پنبه و کرچک

۲- تقسیم بندی گیاهان باغی

گیاهان باغی به گروه های بزرگ درختان میوه، سبزی ها، گل ها و گیاهان فضای سبز تقسیم می شوند.

۱- درختان میوه: درختان میوه از نظر مناطق انتشار و مقاومت به گرما و سرما، به سه دسته ی گرمسیری، نیمه گرمسیری و سردسیری تقسیم می شوند.

الف- میوه های گرمسیری: این میوه ها از بوته ها و درختان همیشه سبز تولید می شوند. مانند: خرما، موز، نارگیل و انبه.

ب - میوه های نیمه گرمسیری: درختان این میوه ها به دو گروه درختان همیشه سبز یا خزاندار تقسیم می شوند.

—درختان همیشه سبز که در برابر سرما حساسند. مانند: نارنگی، پرتقال، لیموشیرین، دارابی، نارنج، ازگیل و غیره.

—درختان خزان دار: در نقاطی که زمستان ملایم دارند قابل کاشت هستند و همین مقاومت کم در برابر سرما آن ها را از درختان خزان دار سردسیری مجزا می کند. مانند: انار، انجیر، پسته، خرما.

ج - میوه های سردسیری: همگی خزاندارند و برای گلدهی مجدد در بهار نیاز به یک دوره یسرما زمستانه دارند و دارای انواع زیر هستند.

— دانه دارها مانند: گلابی، سیب، به، زالزالک.

— هسته دارها مانند: گیلاس، بادام، هلو، زردآلو، آلو، شلیل.

— میوه های خشکباری مانند: فندق، گردو، پسته، بادام.

— میوه های ریزدانه مانند: انگور، انگور فرنگی، تمشک، شاه توت، توت.

۲- سبزی ها: گیاهانی را که تمامی یا قسمت هایی از آن ها مانند: ریشه، غده، ساقه، دمبرگ، برگ، گل، میوه، دانه و یا قارچ خوراکی که به صورت خام (تازه) و پخته و خشک شده و یا کنسرو شده مورد تغذیه ی انسان قرار می گیرد، سبزی گویند.

چون در باغبانی قسمت های قابل مصرف سبزی ها مورد توجه است، بنابراین تقسیم بندی سبزی ها براساس قسمت های قابل مصرف انجام می گیرد.

الف- سبزی هایی که قسمت های زیرزمینی آن ها مصرف تغذیه دارد. مانند: چغندرلبویی، پیاز، ترب و تربچه، هویج، شلغم، سیب زمینی، سیب زمینی ترشی و

ب - سبزی هایی که قسمت های ساقه و برگ آن ها مصرف تغذیه دارد. مانند: انواع کلم، کاهو، اسفناج، جعفری، کرفس، ریواس، نعناع، تره، مارچوبه و

ج - سبزی هایی که میوه یا دانه ی آن ها مصرف تغذیه دارد. مانند: ذرت بلال، نخود فرنگی، لوبیا سبز، گوجه فرنگی، فلفل سبز، خیار، کدو، هندوانه و

د- سبزی هایی که گل آن ها مصرف تغذیه دارد. مانند: گل کلم، آرتیشو (کنگر فرنگی)

۳- گل های زینتی: گیاهانی که از نظر شاخه، برگ، گل، میوه و یا شکل ظاهری زینتی می باشند و از آن ها برای تزئین منزل، باغچه، فضای سبز و غیره استفاده می شود.

گل بارزترین مظهر زیبایی در طبیعت به شمار می رود و اگر چه تولید تجاری آن مدّت زیادی نیست که در کشور ما رونق گرفته اما از زمان های بسیار دور به دلیل عطر و زیبایی خاصی که دارد و تأثیر آن در رفع خستگی و شادی روح و انبساط خاطر همیشه مورد توجه انسان بوده است. امروزه به دلیل صنعتی شدن جوامع، انسان در زندگی روزمره اکثر اوقات با اجسام سخت و بی روح سر و کار دارد و از طرفی دیگر انسان از نظر عاطفی و روحی رابطه ی تنگاتنگی با گل و زیبایی آن دارد همین امر موجب شده که بیشتر از گذشته تمایل به گل و گل کاری و فضای سبز داشته باشد و باز به همین دلیل است که می بینیم امروزه گل در شادی ها و غم ها شریک شده است و از عیادت بیمار و مراسم سوگواری گرفته تا جشن ها و عروسی ها و اعیاد ملی و مذهبی مورد استفاده قرار می گیرد.

گل ها از نظر طول دوره ی زندگی و محلّ نگهداری یا رویش تقسیم بندی می شوند.

از نظر دوره ی زندگی سه دسته اند:

الف- گل های یکساله: گل هایی را گویند که طول دوره ی رشدشان از زمان کاشت بذّر تا گل دهی و تولید بذّر مجدّد یک سال است. مانند: اطلسی، آهار، مینا، جعفری و

ب - گل های دوساله: گل هایی را گویند که طول دوره ی رشدشان از زمان کاشت بذّر تا گلدهی و تولید بذّر مجدّد دو سال است. بدین معنی که در سال اول رشد رویشی دارند و فقط شاخه و برگ تولید می کنند و در سال دوم رشد زایشی دارند و پس از تولید گل و بذّر عمر گیاه پایان می پذیرد. مانند: ختمی، شبیو، قرنفل، استکانی و

ج - گل های چند ساله: گل هایی را گویند که طول مدّت عمر آن ها بیش از دو سال است. یعنی با فرا رسیدن فصل پاییز قسمت های هوایی آن ها از بین می روند و در بهار سال بعد از روی ریشه ی باقی مانده در خاک، گیاه جدید رشد می کند و در واقع گیاهان دائمی هستند. مانند: تاج الملوک، سوسن، داودی، زنبق، نرگس و

از نظر محلّ نگهداری دو دسته اند:

الف) گل های گلخانه ای یا درون خانه ای (آپارتمانی): گل هایی هستند که معمولاً در گلدان و در محل های مسقف مانند منازل مسکونی و گل خانه ها و ادارات و ... به منظور زینت بخشیدن به محلّ سکونت و کار استفاده می شوند و در واقع تحمّل تغییرات فاحش عوامل محیطی مانند: نور، دما و غیره را ندارند. مانند: دیفن باخیا، فیکوس، بابا آدم، حسن یوسف، آزالیا و ...

ب) گل های باغچه ای: گل هایی هستند که به دلیل مقاومتشان در برابر عوامل محیطی فضای آزاد مثل تابش نور آفتاب، تغییرات وزش باد و غیره در باغچه کشت می شوند. مانند: لادن، آهار، اطلسی، بنفشه، میمون، شاه پسند، رعنا زیبا و

۴- درختان و درختچه های زینتی (همیشه سبزا مانند: کاج ها و سروها و پهن برگ های خزان کننده ها مانند نارون) و درختچه های زینتی (همیشه سبزا مانند: شمشاد یا خزان کننده ها مانند رُزها)